

SŪRATUT TAUBA   سُورَةُ التَّوْبَةِ

Tanā bayāni ga hukuncin yanke wa kāfirai na kōwane irin kāfirci, da irin alāka wadda take iya ragēwa a tsākanin Musulmi da kāfiri da bayānin sifōfin kāfirai.

1. Barranta daga Allah da ManzonSa zuwa ga waƙanda kuka yi wa alkawari daga māsu shirki⁽¹⁾.

2. Sabōda haka ku yi tafiya a cikin fasa wata huƙu⁽²⁾, kuma ku sani lalle kū, bā māsu buwāyar Allah ba ne, kuma lalle Allah ne Mai kunyatar da kāfirai.

3. Kuma da yēkuwa daga Allah da ManzonSa zuwa ga mutāne, a Rānar Haji Babba cēwa lalle ne Allah Barrantacce ne daga māsu shirki, kuma ManzonSa (haka). To, idan kun tūba, to, shi ne mafī alhēri a gare ku, kuma idan kun jūya, to, ku sani lalle ne ku, bā māsu buwāyar Allah ba ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga waƙanda suka kāfirta, da azāba mai radadī.

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ
وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ
وَنَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

(1) Kāfirai iri uku ne: māsu addīnin al'āda kamar Lārabāwa, sū ne māsu shirki, sa'an nan māsu bin Littāfi shāfaffe watau Yahūdu da Nasāra, sa'an nan da munāfukan wannan al'umma. Ya fāra da māsu shirki da bayānin irin ayubansu, sa'an nan ya yi bayānin sauran kamar haka.

(2) Bayan yanke sulhu, Allah Ya bai wa kāfirai watā huƙu na amāna, dōmin su kāre harkōkinsu da wasu ma'amalōli da suka kulla tāre da Musulmi, sa'an nan yāki ya tāshi. Anā nufin māsu addinin al'āda na shirki a nan.

4. Sai waɗanda kuka yi wani alkawari daga māsu shirki, sa'an nan kuma ba su rage ku da kōme ba, kuma ba su taimaki kōwa a kanku ba, to, ku cika alkawarin, zuwa gare su, har ga iyakar yarjējeniyarsu. Lalle ne Allah Yanā son māsu taƙawa.

5. Kuma idan watanni, māsu alfarma suka shige, to, ku yāƙi mushirikai inda kuka sāmē su, kuma ku kāmā su, kuma ku tsare su, kuma ku zaune musu dukkan madākata. To, idan sun tūba, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, ku sakar musu da hanyarsu. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin ƙai.

6. Idan wani daga mushirikai ya nemi maƙwabtakarka, to, ka ba shi maƙwabtakar har ya ji maganar Allah, sa'an nan ka isar da shi ga wurin amincewarsa. Wancan fa domin lalle ne su, mutāne ne waɗanda ba su sani ba.

7. Yāya wani alkawari a wurin Allah da wurin ManzonSa yake kansancēwa ga mushirikai, fāce ga waɗanda kuka yi wa alkawari wurin Masallaci Mai alfarma? To, matuƙar sun tsaya sōsai gare ku, sai ku tsayu sōsai gare su. Lalle ne Allah Yanā son māsu taƙawa.

8. Yāya, alhāli idan sun ci nasara a kanku, bā zā su tsare wata zumun-

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ
يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظْهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا
فَاتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٦﴾

فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا
الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَحَدُّهُمْ
وَأَخْصُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ
فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ
فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ
مَأْمَنَهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَمُوا لَكُمْ
فَأَسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٩﴾

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا

ta ba a cikinku, kuma haka wata amāna, sunā yardar da ku da bāku-nansu, kuma zukātansu sunā ki? Kuma mafī yawansu fāsikai ne.

9. Sun saya da āyōyin Allah, 'yan kudī kaḍan, sa'an nan suka kange daga hanyar Allah. Lalle ne sū, abin da suka kasance sunā aika-tāwa yā mūnana.

10. Bā su tsaron wata zumunta a cikin mūminai, kuma haka bā su tsaron wata amāna: kuma waḍan-nan ne māsu ta'adi.

11. Sa'an nan idan sun tūba⁽¹⁾, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, 'yan'-uwanku ne a cikin addini, kuma Munā rarrabe āyōyi daki-daki, ga mutāne waḍanda suke sani.

12. Kuma idan suka warware rantsuwōyin amāna daga bāyan alkawarinsu, kuma suka yi sūka a cikin addininku, to, ku yāki shūga-bannin kāfirci. Lalle ne sū, bābu rantsuwōyin amāna a gare su: tsammāninsu sunā hanuwa.

13. Shin, bā ku yaḳin mutāne, waḍanda suka warware rantsuwōyinsu, kuma suka yi niyya ga fitar da Manzo, kuma sū ne suka fāra muku, tun a farkon lōkaci? Shin, kunā tsōron su ne? To, Allah ne Mafī cancantar ku ji tsōronSa, idan kun kasance mūminai!

فِيكُمْ إِلَّا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَقْوَاهِمَ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

أَشْتَرُوا بِعَائِتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْفُقُونَ فِي مَوْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُقِصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَتَلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٢﴾

أَلَا تَقْتُلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَ اللَّهَ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

(1) Rukunōnin Musulunci biyar ne: Kalmar shahāda da salla da azumi da zakka da hajji ga Dākin Allah. Ana yākar mutum sabōda barin uku daga cikinsu, watau kalmar shahāda da salla da zakka kawai. Kuma uku sunā lazimtar mawāḍaci da matalauci, su ne kalmar shahāda da salla da azumi kawai. Amma zakka da hajji sai ga mai hālin yi da waḍata.

14. Ku yāke su, Allah Ya yi musu azāba da hannāyenku, kuma Ya kunyatar da su, kuma Ya taimake ku, kuma Ya warkar da firāzan mutāne mūminai.

15. Kuma Ya tafī da fushin zukā-tansu, kuma Ya karbi tūba a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Masa-ni, Mai hikima.

16. Ko kunā zaton⁽¹⁾ a bar ku, tun Allah bai bayyana waɗanda suka yi jihādi ba daga gare ku, kuma sū ba su riƙi wani shige ba, baicin Allah da ManzonSa da mū-minai? Kuma Allah ne Mai jarra-bāwa ga abin da kuke aikatāwa.

17. Bā ya kasancewa ga māsu shirki su rāya masallatan Allah, alhāli kuwa sunā māsu bāyar da shaida a kan rāyukansu da kafirci, waɗannan ayyukansu sun bāci, kuma a cikin wutā sū madawwama ne.

18. Abin sani kawai, mai rāya masallatan Allah, shī ne wanda ya yi imāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya tsayar da salla kuma ya bāyar da zakka, kuma bai ji tsōron kōwa ba fāce Allah. To, akwai tsammānin waɗannan su kasance daga shiryayyu.

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ
وَيُخْزِيهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

وَيَذْهَبْ عَيْظٌ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ
أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

(1) Watau kunā zaton ku shiga Aljanna sabōda cēwarku, “Mun yi imāni,” kawai? Ā’aha! Sai Allah Yā bayyanar da mai gaskiyar imāni game da jihādi, kuma gaskiyar imāni itace ce rashin sōyayya da wanin Allah da ManzonSa da mūminai, duka wanda ya so wani abu baicinsu, to, bā mūmini ba ne, bā zai shiga Aljanna ba dōmin wai yā yi imāni kawai. Ma’anar son Allah da son Annabi shi ne rashin sāba wa umurninSa. Ma’anar son wanin Allah da wanin Annabi, shi ne ka yi abin da wanin nan yake so, alhāli kuwa a wajen yinsa akwai sāba wa Allah da ManzonSa.

19. Shin, kun sanya shayar da mahajjata da rāyar da Masallaci Mai alfarma kamar wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya yi jihādi a cikin hanyar Allah? Bā su daidaita a wurin Allah. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

20. Wafanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, da dūkiyōyinsu, da rāyukansu, sū ne mafi girma ga daraja, a wurin Allah, kuma wafannan sū ne māsu babban rabo.

21. Ubangijinsu Yanā yi musu bishāra da wata rahama daga gare Shi, da yarda, da gidājen Aljanna. Sunā da, a cikinsu, ni'ima zaunniya.

22. Sunā madawwama a cikinsu, har abada. Lalle ne Allah a wurinSa akwai lāda mai girma.

23. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Kada ku riƙi ubanninku da 'yan'uwanku masōya, idan sun nūna son kāfirai a kan īmāni.⁽¹⁾ Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, wafannan sū ne azzālumai.

24. Ka ce: "Idan ubanninku da diyanku da 'yan'uwanku da mātan-ku da danginku da dūkiyōyi, wafanda kuka yi tsiwirwirinsu, da fatauci wanda kuke tsōron tasgaronsa, da gidaje wafanda kuke yar-

﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ
عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ
اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْقَائِمُونَ ﴿١٩﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ
وَجَعَلَتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢٠﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنْ اللّٰهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٢١﴾

يَتْلُوهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
ءَابَاءَكُمْ وَءِخْوَانَكُمْ ءَوْلِيَاءَ إِنْ
أَسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

قُلْ إِنْ كَانِ ءَابَاؤُكُمْ وَءِبْنَاؤُكُمْ
وَءِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَءَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ

(1) Idan an umurci mutum ya rabu da ubansa da 'yan'uwansa kāfirai, sabōda shī yanā Musulmi, to, ga waninsu abin yā fi ƙarfi.

da da su, sun kasance mafiya sōyuwa a gare ku daga Allah da ManzonSa, da yin jihādi ga hanyarSa, to, ku yi jira har Allah Ya zo da umurninSa! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsikai.

25. Lalle ne, haḳīka, Allah Yā taimake ku a cikin wurāre māsu yawa, da Rānar Hunainu, ⁽¹⁾ a lōka-cin da yawanku ya bā ku sha'awa, sai bai amfānar da ku da kōme ba, kuma ƙasa ta yi ƙunci a kanku da yalwarta, sa'an nan kuma kuka jūya kunā māsu bāyar da bāya.

26. Sa'an nan kuma Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma a kan mūminai, kuma Ya saukar da rundunōni waƙanda ba ku gan su ba, kuma Ya azabtar da waƙanda suka kāfirta: wancan ne sakamakon kāfirai.

27. Sa'an nan kuma Allah Ya karbi tūba daga bāyan wancan a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai rahama.

28. Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, mushirikai najasa ne, sabōda haka kada su kusanci Masallaci Mai alfarma a bāyan shekararsu wannan. Kuma

إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَصُّوهُ حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ وَأَلَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَرْبُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً

(1) Hunainu wani wādi ne a tsakānin Makka da 'Dā'ifa inda Musulmi suka yi yāki da Hawāzināwa, a cikin Shawwal shēkara ta takwas. Yawan Musulmi ya rūde su har suka ce, "Yau bā zā a rinjāye mu ba, sabōda ƙaranci." Yawansu yā kasance dubū gōma sha biyu, kuma kāfirai dubū huɗu, sai suka ji tsōro, suka gudu, suka bar Annabi a kan alƙadararsa, Baidā'a, bābu kōwa tāre da shi fāce Abbas da Abu Sufyāna wanda yake riƙe da likkāfar Annabi. Annabi ya sanya Abbas ya yi ta kiran su, "Yā Ansār! Ya Mūhajirūn!" har suka kōmo aka ci nasara.

idan kun ji tsōron talauci⁽¹⁾, to, da sannu Allah zai waḍāta ku daga falalarSa, idan Ya so. Lalle Allah ne Masani, Mai hikima.

29. Ku yāki waḍanda⁽²⁾ bā su yin imāni da Allah kuma bā su imāni da Rānar Lāhira, kuma bā su haramta abin da Allah da Manzon-Sa Suka haramta, kuma bā su yin addini, addinin gaskiya, daga waḍanda aka bai wa Littāfi, har sai sun bāyar da jizya daga hannu, kuma sunā kaskantattu.

30. Kuma Yahūdāwa suka ce: “Uzairu ḍan Allah ne”. Kuma Nasāra suka ce: “Masīhu ḍan Allah ne”. Wancan zancensu ne da bākunansu. Sunā kamā da maganar waḍanda suka kāfirta daga gabāni. Allah Yā la'ance su! Yāya aka kar-katar da su?

31. Sun riƙi mālamansu⁽³⁾ (Ya-hūdu) da ruhubānāwansu (Nasāra) ubannangiji, baicin Allah, kuma sun riƙi Masīhu ḍan Maryama (haka). Kuma ba a umurce su ba fāce da su bauta wa Ubangiji Guda. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Tsar-

فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ، وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى
يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ
ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ
قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتِلْهُمْ
اللَّهُ أَذَى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمُ وَرَهْبَةً أَرْبَابًا
مِن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ
وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ
وَاحِدًا إِلَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ

(1) Idan kun ji tsōron talauci sabōda hanā mushirikai zuwa hajji, sabōda fataucinku da su zai rage, to, bābu kōme, arziki ga Allah yake, Yanā bāyar da shi ga wanda Yake so.

(2) Bāyan gama hukuncin alāƙar Musulmi da kāfiran farko, watau māsu shirkin, Lārabāwa, sai kuma ya fāra bayānin alāƙar Musulmi da kāfirai na biyu; watau Yahūdu da Nasāra.

(3) Hibru shi ne mālamīn Yahūdāwa, Ruhubāni mai ibāda wanda ya yanke jin dāḍin dūniya daga kansa sabōda ibāda, daga cikin Nasāra, mabiyan, gēfen biyu sun riƙi shūgabanninsu ubanningiji sunā bauta musu, watau sunā yanka musu dōkoki waḍanda ba na Allah ba, sū kuma sunā bin su a kan haka. Bautar da suke yi wa Uzairu kō Masīhu, Īsa ḍan Maryama dōmin sun ce sū ḍiyan Allah ne, watau sun zama juz'inSa ke nan. Tsarki ya tabbata ga Allah daga waḍannan siffōfi duka.

kinSa ya tabbata daga barin abin da suke yin shirki da shi.

32. Sunā nufin su bice hasken Allah da bākunansu. Kuma Allah Yanā ũi, fāce dai Ya cika haskenSa, kuma kō da kāfirai sun ũi.

33. Shi ne Wanda Ya aiko manzonSa da shiriyar da addinin gas-kiya, dōmin ya bayyana shi a kan addini dukansa, kuma kō dā mushirikai sun ũi.

34. Yā waƙanda suka yi ĩmāni! Lalle ne māsū yawa daga Ahbār⁽¹⁾ da Ruhbānāwa, haũiƩa sunā cin dūkiyar mutāne da ũarya, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah. Kuma waƙanda suke taskacēwar zīnāriya da azurfa, kuma bā su ciyar da ita a cikin hanyar Allah, to, ka yi musu bushāra da azāba mai raƙaƙi.

35. A rānar da ake kōna shi a kanta a cikin wutar Jahannama, sai a yi lalas da ita ga gōshinansu da sāshinansu da bāyayyansu, (a ce musu) “Wannan ne abin da kuka taskace dōmin rāyukanku. To, ku dāndani abin da kuka kasance kunā sanyāwa a taska.”

36. Lallai ne ũidāyayyun watan- ni a wurin Allah watā gōma shā biyu ne a cikin Littāfin⁽²⁾ Allah, a

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢١﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا لَأَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٢٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

﴿٢٤﴾ يَتَأْتِيهَا الدِّينَ ءَامِنُونَ إِنْ كَثِيرًا
مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيُصَدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يُكْذِبُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾
يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ
فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ
وَأُظْهَرُوهُمْ هَٰذَا مَا كَفَرْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

(1) Jam'in Hibu watan malamin Yahūdāwa.

(2) Kō dā, a cikin waƙannan watanni akwai māsū alfarma, kō da yake sū kāfirai ba sa kiyaye alfarmarsu ba, sun shigar da wani wāyonsu a ciki wanda suke cēwa Nasī'u (watau jinkiri): Idan sunā son su yi yāki a cikin dāyan watannin, sai su halattar da shi, sa'an nan su haramta wani watā a matsayinsa, su ũāra kāfirci a kan kāfircinsu, da yin haka. Sabōda haka Allah Ya halattar da yāki a cikin kōwanne watā dōmin kada a māmāyi Musulmi. Kuma yin jihādi yanā cikin ayyukan ibāda wadda Allah Yake ribanya lādarta a cikin watannin, māsū alfarma.

rānar da Ya halicci sammai da ƙasa, daga cikinsu akwai huɗu māsu al-farma. Wannan ne addini madai-daici. Sabōda haka kada ku zālunci kanku a cikinsu. Kuma ku yāki mushirikai gabā ɗaya, kamar yadda suke yākar ku gabā ɗaya. Kuma ku sani cēwa lallai ne Allah Yanā tāre da māsu taƙawa.

37. Abin sani kawai “Jinkirtāwa” ƙāri ne a cikin kāfirai, anā ɓatar da waɗanda suka kāfirta game da shi: sunā halattar da watā a wata shēkara kuma su haramtar da shi a wata shekara dōmin su dāce da adadin abin da Allah Ya haramta. Sabōda haka sunā halattar da abin da Allah Ya haramtar. An ƙawāce musu mūnanan ayyukansu. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

38. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Mēne ne a gare ku, idan an ce muku, “Ku fita da yāki a cikin hanyar Allah”, sai ku yi nauyi⁽¹⁾ zuwa ga ƙasa. Shin, kun yarda da rāyuwar dūniya ne daga ta Lāhira? To jin dāɗin rāyuwar dūniya bai zama ba a cikin Lāhira, fāce kaɗan.

39. Idan ba ku fita da yāki ba, Allah zai azabta ku da azāba mai raɗaɗi, kuma Ya musanya wasu mutāne, wasunku (a maimakonku).

وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ فَلَا تَطْلُمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً
كَمَا بَقَيْتُمْ لَكُمْ كَافَّةً وَعَلِمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٧﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ
يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُجَلُّونَهُ
عَمَّا وَيَحْكُمُونَهُ، عَمَّا لِيُؤْطِقُوا عِدَّةَ
مَاحَرَّةِ اللَّهِ فَيُجَلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ
زِينَتِ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَنْ قُلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا
مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾
إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ

(1) Nauyi zuwa ga ƙasa, watau ku kasa tāshi tsaye balle mā ku fita zuwa yākin da aka nēmē ku da shi (sabōda shi). Fita da yāki a nan, anā nufin yākin Tabūka a cikin lōkacin bazara, kuma bābu abinci dōmin Allah Ya jarrabi Musulmi, Ya fitar da mūminai da kuma munāfukai, dōmin a san yadda zā a yi ma’āmala da su. Haka kuma a kōwane lōkaci Allah Yakan sanya wani abin jarraba na wahala a cikin Musulmi dōmin Ya bambanta mūminai daga munāfukai.

Kuma bā zā ku cūtar da Shi da kōme ba. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai ĩkon yi ne.

40. Idan ba ku taimake shi ba, to, lalle ne Allah Yā taimake shi, a lōkacin da waƙanda suka kāfirta suka fitar da shi, yanā na biyun biyu, a lōkacin da suke cikin kōgon dūtse, a lōkacin da yake cēwa da sāhibinsa: “Kada ka yi baƙin ciki, lalle ne Allah Yanā tāre da mu”. Sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kansa, kuma Ya taimake shi da waƙansu rundunōni, ba ku gan su ba, kuma Ya sanya kalmar waƙanda suka kāfirta maƙaskanciya, kuma kalmar Allah ita ce maƙaukakiya. Kuma Allah ne Mabuwayi, Mai hikima.

41. Ku fita da yāki kunā māsu saukāƙan kāyā da māsu nauyi, kuma ku yi jihādi da dūkiyōyinku da kuma rāyukanku a cikin hanyar Allah. Wancan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

42. Dā yā kasance⁽¹⁾ wata sifar dūniya ce, makusanciya, da tafiya matsakaiciya, dā sun bī ka, kuma amma fagen yā yi musu nīsa. Kuma zā su yi ta yin rantsuwa da Allah, “Dā mun sāmi dāma, dā mun tafi tare da ku”. Sunā halakar da kansu (da rantsuwar ƙarya) ne, kuma Allah Yanā sanin lalle, haƙiƙa, su maƙaryata ne.

شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٣﴾

(1) Ya shiga bayānin siffōfin munāfukai waƙanda suka ƙi fita da waƙanda suka fita zuwa Tabūka, da waƙanda suka nēmi wani uzuri, a cikin siffōfi dabam-dabam da zā a iya gane munāfukai da su a cikin kōwane zāmani na rāyuwar Musulmi a dūniya.

43. Allah Ya yāfe maka laifi. Dōmin me ka yi musu izinin zama? Sai wafanda suka yi gaskiya sun bayyana a gare ka, kuma ka san maƙaryata.

44. Wafanda suke yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira, bā zā su nēmi izininka ga yin jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu ba. Kuma Allah ne Masani ga māsu taƙawa.

45. Abin sani kawai, wafanda bā sa īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma zukatansu suka yi shakka, sū ne ke nēman izininka, sa'an nan a cikin shakkarsu sunā ta yin kai kāwo.

46. Kuma dā sun yi nufin fita, dā sun yi wani tattali sabōda shi, kuma amma Allah Ya ƙi zāburarsu, sai Ya nauyayar da zamansu. Kuma aka ce ku zauna tāre da māsu⁽¹⁾ zama.

47. Dā sun fita a cikinku bā zā su ƙāre ku da kōme ba fāce da barna, kuma lalle dā sun yi gaggawar sanya annamīmanci a tsakāninku, sunā nēma muku fitina. Kuma a cikinku akwai 'yan rahōto sabōda su. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

48. Kuma lalle ne, haƙīka, sun nēmi fitina daga gabāni, kuma suka jūya maka al'amari, har gaskiya ta zo⁽²⁾, kuma umurnin Allah Ya bayyana, alhāli sunā māsu ƙyāma.

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَّبِعُونَ
لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ
الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَفِذُونَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَفِذُونَكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَآزَوَاتُهُمْ فَهُمْ فِي
رَبِّهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً
وَلَكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَشَبَّطَهُمْ وَقِيلَ
اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ ﴿٤٦﴾

لَتُؤَخَّرَنَّهُمْ فِيمَا آذُنُوا لَكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَلَا وَضَعُوا لَكُمْ فِي الْفِتْنَةِ
وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا لَكَ
الْأُمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ
وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

(1) Watau mātā da yāra da gajiyayyu.

(2) Tun farkon zuwan Annabi a Madīna mūnafukai sun yi ta yin kaidi dōmin su bāta al'amarin Annabi da Musulunci, suka kāsa, har gaskiya ta bayyana, suka kāma bakinsu dōmin rashin abin da zā su iya faḍā a yarda da shi.

49. Kuma daga cikinsu⁽¹⁾ akwai mai cēwa, “Ka yi mini izinin zama, kuma kada ka fitine ni”. To, a cikin fitinar suka fāḍa. Kuma lalle ne Jahannama, haḳīka, mai kēwayēwa ce ga kāfirai.

50. Idan wani alhēri ya sāme ka, zai bāta musu rai, kuma idan wata masifa ta sāme ka sai su ce, “Haḳīka, mun riḳe al’amarinmu daga gabāni”. Kuma su jūya, alhāli kuwa sunā māsu farin ciki.

51. Ka ce, “Bābu abin da yake sāmuni mu fāce abin da Allah Ya rubūta sabōda mu. Shi ne Majiḳinmu. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara”.

52. Ka ce, “Shin, kunā dāko ne da mu? Fāce dai da ḍayan abubuwan biyu⁽²⁾ māsu kyau, alhāli kuwa mū, munā dāko da ku, Allah Ya sāme ku da wata azāba daga gare Shi, kō kuwa da hannayenmu. To, ku yi dāko. Lalle ne mū, tāre da ku masu dākon ne”.

53. Ka ce, “Ku ciyar a kan yarda kō kuwa a kan ūlas. Bā zā a karḳa daga gare ku ba. Lalle ne kū, kun kasance mutāne fāsīkai.”

54. Kuma bābu abin da ya hana a karḳi ciyarwarsu daga gare su fāce

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ أَسْأَلُ اللَّهَ بِإِسْمِهِ
أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ
تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا
أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ
فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا
هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ هَلْ تَرَى بَصُورًا إِلَّا الْإِحْدَى الْحُسَيْنِيَّةَ
وَتَحْنُ تَرَى بَصُورًا بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ يَأْتِيَنَّكُمْ فَرَصَةٌ
إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْفُسُكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَقْبَلَ
مِنْكُمْ إِنْكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فَلْسِقِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ

(1) Kuma a yanzu ga yāḳin Tabūka (munāfukai) sun bayyana da irin uzurran da suke kāwowa dōmin kada su fita, kamar mai cēwa, “To, Allah Ya hana zina, idan nā fita na ga mātān Rūmāwa, bā zan iya yin haḳuri daga barinsu ba. Sabōda haka inā son a karḳi uzurina kada a jēfa ni a cikin fitina”. Bai sani ba, da wannan rashin fitar ya jēfa kansa a cikin fitinar, dōmin zā a bar shi tāre da mātā, sū da shi kawai.

(2) Ḍayan abūbuwa biyu māsu kyau, sū ne mutuwa a kan shahāda kō rinjāya da sāmuni ganima da izza.

dōmin sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma bā su zuwa ga salla fāce sunā māsū kasāla, kuma bā su ciyarwa fāce sunā māsū kyāma.

55. Sabōda haka, kada dūkiyō-yinsu su bā ka sha'awa, kuma haka 'ya'yansu. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin rāyuwar dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

56. Kuma sunā rantsuwa da Allah cēwa, lalle ne sū, hakīka, daga gare ku suke, alhāli kuwa ba su zamo daga gare ku ba. Kuma amma sū mutāne ne māsū tsōro.

57. Dā sunā sāmūn mafaka kō kuwa waɗansu ɓulōli, kō kuwa wani mashigi, da sun jūya zuwa gare shi, kuma suna gaggawar shiga.

58. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake zunden ka a kan sha'anin dūkiyōyin sadaka, sai idan an bā su daga cikinta, su yarda, kuma idan ba a bā su ba daga cikinta sai su zamo sunā māsū fushi.

59. Kuma dā dai su lalle sun yarda da abin da Allah Ya bā su, da ManzonSa, kuma suka ce, “Ma'ishinmu Allah ne, zai kāwo mana daga falalarSa kuma ManzōnSa (zai bā mu). Lalle ne mū, zuwa ga Allah māsū kwaɗayi ne.”

60. Abin sani kawai, dūkiyōyin sadaka na faḳirai ne da miskinai da māsū aiki a kansu, da waɗanda ake lallāshin zukātansu, kuma a cikin

إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ
وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَاهُونَ ﴿٥٦﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَتَزَهَّقَ أُنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ
مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٨﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْحَلًا
لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ
أَعْطُوا مِنْهَا رِضْوَانًا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا
هُمْ يَسْحَطُونَ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَاءَ أُنْهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَقَالُوا أَحْسَبِنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ. وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٦١﴾

* إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ
وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاتِ فَلُوْبُهُمْ

fansar wuyōyi, da mabarta, da a cikin hanyar Allah da ɗan hanya (matafiyi). Farilla daga Allah Kuma Allah ne Masani, Mai hiki-ma.

61. Kuma daga cikinsu akwai waɗanda suke cūtar Annabi, kuma sunā cēwa, “Shi kunne⁽¹⁾ ne”. Ka ce: Kunnen alhēri gare ku, yanā īmāni da Allah, kuma yanā yarda da mūminai, kuma rahama ne ga waɗanda suka yi īmāni daga gare ku. Kuma waɗanda suke cūtar Manzon Allah sunā da azāba mai raɗaɗi.

62. Sunā rantsuwa da Allah sabōda ku, dōmin su yardar da ku. Kuma Allah da ManzonSa ne mafi cancantar su yardar da Shi, idan sun kasance mūminai.

63. Shin, ba su sani ba cēwa, “Lalle ne wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, haḳīka yanā da wutar Jahannama, yanā madawwami a cikinta? Waccan ita ce wulā-kantawa babba!”

64. Munāfukai sunā tsōron a saukar da wata sūra a kansu, wadda take bā su lābari ga abin da yake cikin zukātansu. Ka ce, “Ku yi izgili. Lalle ne, Allah ne Mai fitar da abin da kuke tsōro.”

وَفِي الرِّقَابِ وَالغُرْمِينَ وَفِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ
هُوَ أَذُنٌ قُلُّ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ تَوَمَّنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤَدُّونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
قَاتِلْ لَهُ وَتَارِحَتْ لَهُمْ خَلِيدًا فِيهَا
ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةٌ تَنْبِيئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ أَسْتَهْزِئُ
إِنِ اللَّهُ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

(1) Shi kunne ne, ma'anarsa, kome ka gaya masa yana gaskatawa, watau wai ba shi da wayon gane gaskiya da ƙarya. Sabōda haka Allah Ya ce, kunnen alhēri, watau ya san gaskiya kuma yana gaskata ta, kuma ya san ƙarya, ba ya aiki da ita.

65. Kuma lalle ne, idan ka tambaye⁽¹⁾, su haƙiƙa, sunā cēwa, “Abin sani kawai, mun kasance munā hīra kuma munā wāsā.” Ka ce, “Shin da Allah, da kuma āyōyinSa da ManzonSa kuka kasance kunā izgili?”

66. Kada ku kāwo wani uzuri, haƙiƙa, kun kāfirta a bāyan imāninku. Idan Mun yāfe laifi ga wata ƙungiya daga gare ku, zā Mu azabta wata ƙungiya sabōda, lalle, sun kasance māsū laifi.

67. Munāfukai maza da munāfukai mātā, sāshensu⁽²⁾ daga sāshe, sunā umurni da abin ƙi, kuma sunā hani daga alhēri. Kuma sunā damƙēwar hannayensu. Sun mance Allah, sai Ya mantā da su. Lalle ne munāfukai sū ne fāsikai.

68. Allah yā yi wa’adi ga munāfukai maza da munāfukai mātā da kāfirai da wutar Jahannama, sunā madawwama a cikinta. Ita ce ma’ishiyarsu. Kuma Allah Yā la’ance su, kuma sunā da azāba zaunanniya.

69. Kamar wafanda suke a gabāninku, sun kasance mafi tsananin ƙarfi daga gare ku, kuma mafi yawan dūkiyōyi da dīya. Sai suka ji daɗi da rabonsu, sai kuka ji daɗi da rabonku kamar yadda wafanda

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
نَحْوُكُمْ وَنَلَعَبُ قُلُوبِ اللَّهِ وَءَايَاتِهِ
وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ
تَعْبُ عَنْ طَائِفَةٍ مِّنْكُمْ يُعَذِّبُ طَائِفَةٌ
بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ
بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ
أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾
وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْكُفَّارِنَارِ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا
هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً
وَكَثَرَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ فَأَسْتَمْتَعُوا
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

(1) Ana a cikin tafiya zuwa Tabūka sai wasu mutāne daga cikin munāfukai suka ce wa junansu, “Wannan yana zaton ya ci gidajen Rumawa da Biranensu? Faufau.” Sai Allah Ya sanar da AnnabinSa (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi) abin da suka fada. Sai ya ce, “Ku zo mani da wafancan mutāne.” Da suka je masa ya ce muṣu ‘Kun ce kaza da kaza.’ Sai suka yi rantsuwa da cēwa: ba mu kasance ba sai muna hīra muna wāsā.

(2) Sū duka daidai suke ga hālinsu na sharri. Damƙe hannu shi ne rōwa.

suke a gabāninku suka ji dāfi, da rabonsu, kuma kuka kūtsa kamar kūtsāwarsu. Wafancan ayyukansu sun bāci a dūniya da Lāhira, kuma wadannan sū ne māsu hasāra.

70. Shin, lābarin wafanda suke a gabāninsu bai je musu ba, mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Ibrāhīm da Ma'abūta Madyana da wafanda aka birkice? Manzanninsu sun jē musu da āyōyi bayyanannu. To, Allah bai kasance Yanā zāluntar su ba, amma sun kasance rāyukansu suke zālunta.

71. Kuma mummunai maza da mummunai mātā sāshensu maji-bincin sāshe ne, sunā umurni da alhēri⁽¹⁾ kuma sunā hani daga abin da bā a so, kuma sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sunā dā'a ga Allah da ManzonSa. Wadannan Allah zai yi musu rahama. Lalle Allah ne Ma-buwāyi, Mai hikima.

72. Kuma Allah Yā yi wa'adi ga mummunai maza da mummunai mātā da gidājen Aljanna kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, da wurāren zama māsu dāfi a cikin gidājen Aljannar. Kuma yardā daga Allah ce mafi girma. Wancan shi ne babban rabo, mai girma.

73. Ya kai Annabi! Ka yāki kāfi-rai da munāfukai kuma ka tsaurara

بَخَلَقْتَهُمْ وَخُضُّمُكَ الَّذِي خَاضُوا أَوْلِيَّكَ
حَاطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأَوْلِيَّكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦١﴾

الْمَرِيَّاتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمُ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
أَوْلِيَّكَ سَيَرَحْمَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسَاكِينٍ ظَلَبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ فِي رِضْوَانٍ
مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جُهْدِ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ

(1) Abin da aka sani ga shari'a shi ne alhēri, kuma abin da da ba a sani ba ga shari'a shi ne abin ki wanda bā a so.

a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce. Tir da ta zama makōmar!

74. Sunā rantsuwa da Allah, ba su faḍā ba, alhāli kuwa lalle ne, haḳīka, sun faḍi kalmar kāfirci, kuma sun kāfirta a bāyan musuluntarsu, kuma sun yi himma ga abin da ba su sāmu ba. Kuma ba su zargi kōme ba fāce dōmin Allah da ManzonSa Ya waḍatar da su daga falalarSa. To, idan sun tūba zai kasance mafi alhēri gare su, kuma idan sun jūya bāya, Allah zai azabta su da azāba mai raḍaḍi a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wani masōyi kō wani mataimaki a cikin ƙasa.

75. Kuma daga cikinsu akwai waḍanda suka yi wa Allah alkawari, “Lalle ne idan ya kāwo mana daga falalarSa, haḳīka, munā bāyar da sadaka, kuma lalle ne munā kasancēwa daga sālilai.”

76. To, a lōkacin da Ya bā su daga falalarSa, sai suka yi rōwa da shi, kuma suka jūya bāya sunā māsu bijirēwa.

77. Sai Ya biyar musu da munāfunci a cikin zukatansu har zuwa ga rānar da suke haḍuwa da Shi, sabōda sābā wa Allah ga abin da suka yi Masa alkawari, kuma sabōda abin da suka kasance sunā yi na ƙarya.

78. Shin, ba su sani ba cēwa lalle ne Allah Yanā sanin asīrinsu da gānawarsu, kuma lalle Allah ne Masanin abūbuwan fake?

وَأَغْلَظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيُشَسِّ
الْمَصِيرُ ﴿٧٤﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ
الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ يُرِيدُونَ
لَمْرِسَاتِنَا لَوْ وَافَقْنَا لُؤْلُؤًا لَأَن نَّأْغِيَهُمْ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ مِن فَضْلِهِ فَإِن يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا
لَّهُمْ وَإِن يَتُوبُوا بَعْدَ تَهُمِ اللَّهُ عَذَابًا
أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي
الْأَرْضِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٥﴾

﴿ وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَئِن آتَيْنَاهُم مِّن
فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴾ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّ آتَاهُمْ مِّن فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ
وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِم إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ
بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ
وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

79. Waɗanda suke aibanta māsu yin alhēri daga mummunai a cikin dūkiyōyin sadaka, da waɗanda ba su sāmu fāce iyākar kōkarinsu, sai sunā yi musu izgili. Allah Yanā yin izgili gare su. Kuma sunā da azāba mai raɗaɗi.

80. Kō kā nēma musu gāfara ko ba ka nēma musu ba, idan ka nēma musu gāfara sau saba'in, to, Allah bā zai gāfarta musu ba. Sabōda sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne fāsikai.

81. Waɗanda aka bari sun yi farin ciki da zamansu a bāyan Manzon Allah, kuma suka ki su yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu a cikin hanyar Allah, kuma suka ce, “Kada ku fita zuwa yāki a cikin zāfi.” Ka ce, “Wutar Jahannama ce maɗi tsananin zāfi.” Dā sun kasance sunā fahimta!

82. Sabōda haka su yi dāriya kaɗan, kuma su yi kūka da yawa a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā tsirfatāwa.

83. To, idan Allah Ya mayar da kai zuwa ga wata kungiya daga gare su, sa'an nan suka nēme ka izni dōmin su fita, to, ka ce, “Bā zā ku fita tāre da nī ba har abada, kuma bā zā ku yi yāki tāre da nī ba a kan wani maɗiyi. Lalle ne kū, kun yarda da zama a farkon lōkaci, sai ku zauna tāre da mātā māsu zaman gida.”

84. Kuma kada ka yi salla a kan kōwa daga cikinsu wanda ya mutu,

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ
وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ
نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ
فَأَسْتَغْنُواكَ لِلخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ
أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ
بِالْفُجُورِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تَصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ

har abada, kuma kada ka tsaya a kan kabarinsa. Lalle ne sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma sun mutu alhāli kuwa sunā fāsikai.

85. Kuma kada dūkiyōyinsu da diyansu su bā ka sha'awa. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

86. Kuma idan aka saukar da wata Sūra cewa: Ku yi īmāni da Allah kuma ku yi jihādi tāre da ManzonSa. Sai mawadāta daga gare su su nēmi izninka, kuma su ce: Ka bar mu mu kasance tāre da mazauna.

87. Sun yarda da su kasance tāre da mātā māsu zama (a cikin gidāje). Kuma aka rufe a kan zukātansu, sabōda haka, sū, bā su fahimta.

88. Amma Manzon Allah da wa-danda suka yi īmāni tāre da shi, sun yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu. Kuma waɗannan sunā da ayyukan alhēri, kuma waɗannan sū ne māsu cin nasara.

89. Allah yā yi musu tattalin gidājen Aljanna, kōramu sunā gu-dāna daga karkashinsu, sunā ma-dawwama a cikinsu. Wancan ne babban rabo mai girma.

90. Kuma māsu uzuri daga kau-yāwa zuka zo dōmin a yi musu izini, kuma waɗanda suka yi wa Allah da ManzonSa karyā, suka yi zamansu. Wata azāba mai radadī zā ta sāmi waɗanda suka kāfirta daga gare su.

عَلَىٰ قَبْرِهِمْ إِنَّمَا كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَأْوَاهُمْ فَلْيَسْفُؤْنَ ﴿٨٤﴾

وَلَا تَعْجَبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا أَنْزَلْتُ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطُّولِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأَوْلِيَّتِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأَوْلِيَّتِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Bābu laifi a kan maraunana kuma haka majinyata, kuma bābu laifi a kan waɗanda bā su sāmūn abin da suke ciyarwa idan sun yi nasiha⁽¹⁾ ga Allah da ManzonSa. Kuma bābu wani laifi a kan māsu kyautatāwa. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai tausayi.

92. Kuma bābu (laifi) a kan waɗanda idan sun je maka dōmin ka ɗauke su, ka ce, “Bā ni da abin da nake ɗaukar ku a kansa,” suka jūya alhāli kuwa idānunsu sunā zubar da hawāye dōmin baƙin ciki cēwa ba su sāmī abin da suke ciyarwa ba.

93. Abin sani kawai, laifi yanā a kan waɗanda suke nēman izininka alhāli kuwa sū mawadāta ne. Sun yarda su kasance tāre da mātā mamaya (gidāje), kuma Allah Yā danne a kan zukātansu, dōmin haka sū, bā su gānēwa.

94. Sunā kāwo uzurinsu zuwa gare ku idan kun kōma zuwa gare su. Ka ce, “Kada ku kāwo wani uzuri, bā zā mu amince muku ba. Haƙīka, Allah Yā bā mu lābāri daga lābārunku, Allah zai ga aikinku kuma ManzonSa (zai gani). Sa’an nan kuma a mayar da ku zuwa ga Masanin gaibi da bayyane, sai Ya bā ku lābarin abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

95. Zā su yi rantsuwa da Allah a gare ku idan kun jūya zuwa gare su, dōmin ku kau da kai daga gare su.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيِبُهُمْ تَفِيضٌ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿١٢﴾

﴿١١﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ

يَسْتَنْذِرُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْمُرُونَ ﴿١٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ خَبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ يُرْجِدُوكُمْ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ

(1) Nasiha ita ce su fadī maganar kwarai; kyautatawa ita ce a yi aiki dōmin Allah, ba dōmin nēman dūniya ba.

To, ku kau da kai daga gare su don kō sū ƙazantā ne, kuma Jahannama ce matattararsu bisa ga sakamakon abin da suka kasance sunā tsir-fatawa.

96. Sunā rantsuwa gare ku dōmin ku yarda da su. To, idan kun yarda da su, to, lallai ne Allah bā Shi yarda da mutāne fāsikai.

97. Ƙauyāwa ne mafi tsananin⁽¹⁾ kāfirci da munāfinci, kuma sū ne mafi kamanta ga rashin sanin haddōdin abin da Allah Ya saukar a kan ManzonSa. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

98. Kuma daga ƙauyāwa akwai waɗanda⁽²⁾ suke riƙon abin da suke ciyarwa a kan tārā ce, kuma sunā saurāron aukuwar masifa a gare ku, aukuwar mummunar masifa ta tabbata a kansu. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

99. Kuma daga ƙauyāwa akwai waɗanda suke yin imani da Allah da Rānar Lāhira, kuma sunā riƙon abin da suke ciyarwa (tamkar) waɗansu ibādōdin nēman kusanta ne a wurin Allah da addu'ō'in ManzonSa. To, lalle ne ita (ciyarwar nan) ibādar nēman kusanta ce a gare su. Allah zai shigar da su a cikin RahamarSa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin ƙai.

إِلَيْهِمْ لِنُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ
إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا وَنُهُمْ جَهَنَّمُ جُزَاءً يُمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن
تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ
الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا
يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمُ الدَّوَابِرَ عَلَيْهِمْ
دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَةً عِنْدَ اللَّهِ
وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَّا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ
سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّا اللَّهُ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

(1) Ƙauyāwa ne mafi tsananin kāfirci dōmin nīsansu daga sanin hālāyen girmamāwa da na zamantakēwa, sa'an nan da nīsansu daga Annabi har su saurari abin da ya zo da shi.

(2) Ƙauyāwa kashi biyu ne: akwai wāwāye munāfukai māsu ganin addīni yā dōra musu nauyin biyan zakka da sauran ayyukan alhēri, sunā ɗaukar sa kamar tārā da biyan kakkarai. Kuma akwai ƙauyāwa māsu hankali sun sani Annabi manzo ne daga Allah, sunā ɗaukar abin da addīni ya aza musu duka ibāda ne, sunā fātar kusanta da shi zuwa ga Allah, Ubangijinsu. To su mutānen ƙwarai ne, zā su shiga Aljanna.

100. Kuma masu tsērēwa ⁽¹⁾ na farko daga Muhājirina da Ansar da waɗanda suka bi su da kyautatāwa, Allah Ya yarda daga gare su su kuma sun yarda daga gare Shi, kuma Ya yi masu tattalin gidājen Aljanna: kōramu sunā gudana a karkashinsu, suna madawwama a cikinsu har abada. Wancan ne babban rabo mai girma.

101. Kuma daga waɗanda suke a gēfenku daga kauryāwa akwai munāfukai, ⁽²⁾ haka kuma daga mutānen Madīna: sun gōge a kan munāfunci, bā ka sanin su, Mū ne Muke sanin su. Zā Mu yi musu azāba sau biyu, sa'an nan a mayar da su zuwa ga azāba mai girma.

102. Kuma da waɗansu, sun yi furuci ⁽³⁾ da laifinsu, sun haɗa aiki na kwarai da wani mummuna. Akwai tsammānin Allah Ya karbi tūba a kansu. Lallai Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

103. Ka karbi sadaka daga dūkiyōyinsu kana mai tsarkake su, kuma kana mai tabbatar da kirkinsu da ita. Kuma ka yi musu addu'a. Lallai addu'ō'inka natsuwa ne a gare su. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

وَالسَّيْقُونَ الْأَوْلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ
وَمِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا
تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَعَدَ لَهُمْ
مَّرَاتِنَ ثُمَّ يَنزِلُونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

وَأَخْرَجُوا عَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا
صَالِحًا وَءَاخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

(1) Yākin Tabūka ya kasa jama'ar Musulmi gwargwadon imāninsu da ayyukansu da gabātarsu a cikin addīni, cikin darajōji da dāba kōki. Darajar farko ita ce, Sahabban farko waɗanda suka tsere wa sauran mutāne ga shiga Musulunci da karkashin imāni da yawan aiki da tsarkake zūciya ga aikin Allah.

(2) Kungiya ta biyu munāfukai māsu zurfin wayo, sun san yadda suke bōye munāfuncinsu sabōda gōgēwa da iya munāfunci har mutāne bā zā su iya gāne su ba, sai Allah Ya tōna su.

(3) Wata kungiya wadda ta yi munāfunci, tā ki fita zuwa yāki amma kuma suka ga sun yi laifi suka yi i kirāri da cēwa "sun yi laifi," sa'an nan suka tūba, Allah Ya karbi tūbarsu.

104. Shin, ba su sani ba, cēwa lallai Allah ne Yake karɓar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā karɓar sadakōkinsu, kuma lalle Allah ne Mai karɓar tūba, Mai jin kai?

105. Kuma ka ce, “Ku yi aiki, sa’an nan Allah zai ga aikinku, da ManzonSa da Muminai, kuma zā a mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, sa’an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

106. Kuma da waɗansu waɗanda⁽¹⁾ aka jinkirtar ga umurnin Allah, kō dai Ya yi musu azāba kō kuma Ya karɓi tūba a kansu. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

107. Kuma waɗanda⁽²⁾ suka riƙi wani masallaci dōmin cūta da kā-firci da nēman rarrabēwa a tsakānin mūminai da bagēwa ga taimakon wanda ya yāki Allah da ManzonSa daga gabāni, kuma haƙiƙa sunā yin rantsuwa cēwa, “Ba mu yi nufin kōmai ba fāce alhēri” alhāli kuwa Allah Yanā yin shaida cēwa, su, haƙiƙa, maƙaryata ne.

108. Kada ka tsaya a cikinsa har abada. Lalle ne, Masallaci wanda

الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ
عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ هُوَ
التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسِرِّي اللَّهُ يَعْمَلُكُمْ وَرَسُولُهُ
وَالْمُؤْمِنُونَ وَسِرُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وَالَّذِينَ هُمْ يُرِيدُونَ لِيُتَّخَذَ عَلَيْهِمْ
وَالَّذِينَ هُمْ يُرِيدُونَ لِيُتَّخَذَ عَلَيْهِمْ
حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا
وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَأَصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدُ اتَّسَسَ عَلَىٰ التَّقْوَىٰ

(1) Wata ƙungiya wadda ita ba munāfuka ba ce, amma kuma ba su fita zuwa yākin ba, kuma bā su da wani dalīli sai kasāla kawai da taushēwar Shaidan. Waɗannan an jinkirtar da al’amarinsu har Allah Ya yi hukunci a kansu.

(2) Wata ƙungiya ta munāfukai māsu aiki dōmin tumbuke ƙarfin Musulmi ta hanyar da bā a iya gānēwa da sauri. Kamar su gina masallaci kusa da wani tsōhon masallaci da sūnan taimakon addīni amma da nufin su raba jama’ar Musulmi, kuma sun sāmi wurin da zā su riƙa tāro da bōye kāyan yāki da shirin sharri ga Musulmi. Kamar ma’abūta Masjidil Dirār, wanda aka yi kusa da masallacin Kuba a Madīna. Aikinsu bai tsaya ga lōkacin yākin Tabūka ba, sabōda haka aka ce, da bagēwa ga wanda ya yāki Allah a gabāni, watau a gabānin bayyanar fallasar munāfukai da yākin Tabūka.

aka yi harsāshinsa a kan taƙawa tun farkon yini, shī ne mafi cancantar ka tsaya a cikinsa. A cikinsa akwai waɗansu maza sunā son su tsarkaka.⁽¹⁾ Kuma Allah Yanā son māsu nēman tsarkakuwa.

109. Shin, wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan taƙawa daga Allah da yarda, shi ne mafi alhēri kō kuwa wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan gābar rāmi mai tuskāwa? Sai ya rūsa da shi a cikin wutar Jahannama. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzā-lumai.

110. Gininsu, wanda suka gina, bā zai gushe ba yanā abin shakka a cikin zukātansu, fāce idan zukātansu sun yanyanke. Kuma Allah ne Masani, Mai Hikima.

111. Lalle ne, Allah Yā saya⁽²⁾ daga mummunai, rāyukansu da dūkiyōyinsu, da cēwa sunā da Al-janna, sunā yin yāki a cikin hanyar Allah, sabōda haka sunā kashēwa anā kashē su. (Allah Yā yi) wa'adi a kanSa, tabbace, a cikin Attaura da Linjīla da Alkur'āni. Kuma wāne ne mafi cikāwa da alkawarinsa daga Allah? Sabōda haka ku yi bushāra da cinikinku wanda kuka kulla da

مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ
رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَّهَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٩﴾

أَقَمَنْ أَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ
شِقَاجِرٍ هَا رِ قَانَهَارٍ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١٠﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي
قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١١﴾

﴿ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ وَمَنْ
أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ

(1) Sunā son tsarkaka ta bōye da ta bayyane. Ta bōye sananniya ce, ita ce rashin munāfunci, kuma ta bayyane ita ce sunā kāma rūwa a bāyan sun karce kashinsu da dūtse, kamar yadda ya zo a cikin Hadīsi. Allah ne Mafi sani.

(2) Bāyan bayānin nau'ukan kāfirai da alāmōminsu da yadda zā a bi wajen yankēwa da su, da barin fage ga muminai na kwarai, sai kuma Yā kirāyi muminai zuwa ga mubāya'a ga Allah, watau ciniki, sa'an nan Ya bayyana musu kuɗin saye da abin sayarwa, ya ce: Allah Yā saya daga muminai...

Shi. Kuma wancan shi ne babban rabo, mai girma.

112. Māsu⁽¹⁾ tūba, māsu bau-tāwa, māsu gōdēwa, māsu tafiya, māsu ruku'i, māsu tawāli'u, māsu umurni da alhēri da māsu hani daga abin da aka fi da māsu tsarēwa ga iyākōkin Allah. Kuma ka bāyar da bushāra ga mumina.

113. Bā ya kasancēwa⁽²⁾ ga An-nabi da waḡanda suka yi īmāni, su yi istigifāri ga mushirikai, kuma kō dā sun kasance ma'abūta zumunta ne daga bāyan sun bayyana a gare su, cēwa lalle ne, sū, 'yan Jahim ne.

114. Kuma istigifārin Ibrāhīm ga ubansa bai kasance ba fāce sabō-da wani wa'adi ne da ya kulla alkawarinsa da shi, sa'an nan a lōkaciɗ da ya bayyana a gare shi (Ibrāhīm) cēwa lalle ne shi (ubansa) ma'kiyi ne ga Allah, sai ya barranta daga gare shi. Lalle ne Ibrahim, ha'ika, mai yawan addu'a ne, mai ha'uri.

115. Kuma Allah bai kasance mai batar da mutāne a bāyan Yā shiryar da su ba, sai Ya bayyana musu abin da zā su yi ta'kawa da shi. Lalle ne Allah, ga kōme, Masani ne.

الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

الَّتِي بُونَ الْعَيْدُونَ الْحَمِيدُونَ
الَّتِي بُونَ الرِّكَعُونَ
الَّتِي بُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ
لِيُحْدُو دِ اللَّهِ وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا
أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

وَمَا كَانَ أَسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأبيه إِلَّا
عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ
حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ
هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

(1) Sa'an nan kuma ya bayyana a cikin wannan āyā ta 112 siffōfin mumina waḡanda aka fuskantar da kiran nēman ciniki da su.

(2) Bayānin umurni da yanke wa kāfirai, kō da sun mutu, da barin yi musu addu'ar alhēri.

116. Lalle ne Allah Yanā⁽¹⁾ da mulkin sammai da ƙasa, Yanā rā-yarwa kuma Yanā matarwa. Kuma bā ku da wani masōyi, kuma bā ku da mataimaki, baicin Allah.

117. Lallai ne, haƙiƙa, Allah Ya karbi tūbar Annabi da⁽²⁾ Muhājirīna da Ansār waƙanda suka bī shi, a cikin sa'ar tsanani, daga bāyan zukātan wani ɓangare daga gare su sun yi kusa su karkata, sa'an nan (Allah) Ya karbi tūbarsu. Lalle, Shī ne Mai tausayi, Mai jin ƙai gare su.

118. Kuma (Allah) Yā karbi tūba a kan ukun⁽³⁾ nan waƙanda aka jinkirtar har ƙasa da yalwarta ta yi ƙunci a kansu, kuma rāyukansu suka yi ƙunci a kansu, kuma suka yi zaton bābu wata mafaka daga Allah fāce (kōmāwa) zuwa gare Shi. Sa'an nan Allah Ya karbi tūbarsu, dōmin su tabbata a kan

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ
مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ قَرِيبٍ
مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ
أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِّنَ اللَّهِ إِلَّا
إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

(1) Wannan āyā tanā nūna cēwa taklīfin da Allah Yake azā wa bāyinSa na yāki da waninSa, bā dōmin ya wahalar da su ba ne. Yanā yi ne dōmin alhēri a gare su, Shī Allah Mawādaci ne, Yanā da ƙasa da sammai, kuma Shī ne Mai yin halittar kōme.

(2) Yā fāra gabātar da cēwa “Allah Yā karbi tūbar Annabi da waƙanda Ya ambata tāre da shi” dōmin ya biyar āyar da ke zuwa ta tūbar waƙanda suka yi zamansu, bā da wani uzuri ba, kuma sū bā munāfukai ba, aka jinkirtar da maganar tūbarsu har a bāyan hōron kwana hamsin bābu mai yi musu magana, bisa hanin Allah. Kuma dā an ambaci karɓar tūbarsu kawai bā da an gabātar da tūbar waƙanda suka fita ba, dā sai a ce sun fi waƙanda suka fita, dōmin an yi nassi a kan tūbarsu. Wanda aka yi nassi a kan tūbarsa, yā fi wanda aka bari a cikin duhu.

(3) Sū mutāne uku waƙanda aka jinkintar da al'amarinsu, a āyā ta 106, sū ne Ka'abu bn Māliki da Murāratu bn Rabī'a el Amry, da Hilālu bn Umaiya el Wākify: sun ƙi fita, bā da wani uzuri ba, kuma a lōkacin da Annabi ya kōmo daga Tabūka, waƙanda ba su fita ba suka tafī suka fađi uzurōrinsu na rashin fita. Annabi ya karɓa musu kuma ya nēma musu gāfara. Amma su ukun, suka fađi gaskiya cēwa sun zauna ne bā dōmin munāfunci ba, sai dai abin yā kasance haka kawai bā da wani uzuri ba. To, Annabi ya ce su dākata sai abin da Allah Ya ce a kansu. Aka hana kōwa ya yi musu magana a cikin Madīna, har mātansu na aure. Suka yi kwāna hamsin a cikin matsuwā, sa'an nan Allah Ya sauko da tūbarsu.

tūba. Lalle Allah ne Mai karɓar tūba, Mai jin kai.

119. Ya ku wafanda suka yi imāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku kasance tāre da māsū gaskiya.

120. Bā ya kasancēwa⁽¹⁾ ga mutānen Madīna da wanda yake a gēfensu, daga ƙauyāwa, su sāba daga bin Manzon Allah, kuma kada su yi gudu da rāyukansu daga ransa. Wancan, sabōda ƙishirwa bā ta sāmūn su, haka kuma wata wahala, haka kuma wata yunwa, a cikin hanyar Allah, kuma bā su tākin wani matāki wanda yake taƙaitar da ƙāfirai kuma bā su sāmūn wani sāmū daga maƙiyi fāce an rubuta musu da shi, laɗar aiki na ƙwarai. Lallai ne Allah bā Ya tōzar-ta laɗar māsū kyautatāwa.

121. Kuma bā su ciyar da wata ciyarwa, ƙarama kō babba, kuma bā su kēta wani rafī sai an rubuta musu, dōmin Allah Ya sāka musu da mafi kyāwon abin da suka kasance sunā aikatāwa.

122. Kuma bā ya kasancēwa ga muminaɗi su fita zuwa yāki gabāɗa.⁽²⁾ Sabōda haka, don me ne

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ
مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ
اللَّهِ وَلَا يَرْعَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا
نَجَسٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَطْغُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا
يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

* وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا

(1) Bayānin falalar mutāne da ke zaune a Madīna tāre da Annabi, a lokacinsa kō bāyansa.

(2) Bāyan yā ƙāre bayāni a kan falalar da Allah Ya fīfita mazauna Madīna da ita, sabōda haka bā ya halatta a gare su su sāba wa Annabi da zama a bāyan yā fita zuwa yāki. Sa'an nan kuma ya yi idiraki da ishārar cēwa fita zuwa yāki farillar kifāya ce: wasu sunā ɗaukē wa wasu. Kuma bā ya kyautuwa a ce kōwa ya zama sojan yāki, a bar sauran ayyuka na lalūrar rāyuwa kamar fita nēman ilmi, shi ma farillar kifāya ne tilas wasu su fita zuwa nēmansa dōmin idan sun kōma ga mutānensu sai su karantar da su. Hikimar āyar tā fāra da maganar fita zuwa yāki kuma ta ƙāre da sakamakon kōmōwa daga makaranta dōmin nunawar fita zuwa gare su duka wajibi ne: wanda wani ke iya ɗauke wa wani. Allah ne Mafi sani.

wata jama'a daga kowane ɓangare daga gare su ba ta fita (zuwa nēman ilimi ba) dōmin su nēmi ilimi ga fahimtar addīni kuma dōmin su yi gargadi ga mutānensu idan sun kōma zuwa gare su, tsammāninsu, sunā yin sauna?

123. Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Ku yāki waɗanda suke kusan-tar⁽¹⁾ ku daga kāfirai. Kuma su sāmi tsanani daga gare ku. Kuma ku sani cēwa Allah Yanā tāre da māsu taƙawa.

124. Kuma idan aka saukar⁽²⁾ da wata sūra, to, daga gare su akwai waɗanda suke cēwa, “Wāne a cikin-ku wannan sūra ta kāra masa īmāni?” To amma waɗanda suka yi īmāni, to, tā kāra musu imani, kuma sū, sunā yin bushāra (da ita).

125. Amma kuma waɗanda suke a cikin zukātansu akwai cūta, to, tā kāra musu ƙazanta zuwa ga ƙazan-tarsu, kuma su mutu alhālin kuwa sunā kāfirai.

126. Shin, bā su ganin cēwa anā fitinar su a cikin kōwace shēkara: sau ɗaya kō kuwa sau biyu, sa'an nan kuma bā su tūba, kuma ba su zama sunā tunāni ba?

127. Kuma idan haƙiƙa, aka saukar da wata sūra, sai sāshensu ya yi dūbi zuwa ga wani sāshe, (su ce), “Shin, wani mutum yanā ganin ku?”. Sa'an nan kuma sai su jūya.

كَأَفَاءٌ قُلُوبًا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ
طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ
إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اقْتُلُوا الَّذِينَ
يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ
غُلظَةً ءَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ
أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ ءِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ
ءَامَنُوا فَزَادَتْهُمْ ءِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٥﴾

وَءَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ
كَافِرُونَ ﴿١٢٦﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ
عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَذَكَّرُونَ ﴿١٢٧﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً نُّظِرَ بَعْضُهُمْ
إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَيْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ
أَنْصَرَفُوا صَرَفٌ ءَاللَّهُ قُلُوبُهُمْ بِأَنَّهُمْ

(1) Bayānin yadda ake yin yāki ne; bā a fāɗa wa dukkan maƙiya gabā ɗaya, na kusa da na nēsa. Sai an fara da na kusa tukuna sa'an nan a dinga fāɗaɗāwa.

(2) Taƙaitāwa da ƙarin tanbīhi ga abin da sūrar ta ƙunsa.

Allah Yā jūyar da zukātansu, dōmin, hākīka, sū mutāne ne, bā su fahimta.

128. Lalle ne, haķīka, Manzo⁽¹⁾ daga cikinku yā je muku. Abin da kuka wahala da shi mai nauyi ne a kansa. Mai kwaḡayi ne sabōda ku. Ga muminai Mai tausayi ne, Mai jin kai.

129. To, idan sun jūya, sai ka ce: Ma'ishīna Allah ne. Bābu abin bautāwa fāce Shi. A gare Shi nake dōgara. Kuma Shi ne Ubangijin Al'arshi mai girma.

قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ

رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ

الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Tanā karantar da tauhīdin Ubangiji game da jan hankali zuwa ga abūbuwan halitta waḡanda suka shāfi mutāne wajen amfāni da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. Ī. R. Waḡancan āyōyin littāfi ne kyautatacce.

الرَّتِّلَكَ ءَايَتِكَ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

(1) Bayānin rahamar Allah game da aiko Manzo daga cikin mutāne, cēwa wata falala ce a gare su. Kuma shi Manzon nan ḡan'uwansu ne wanda bā ya son su da wani abu sai alhēri, idan sun gāne dā sun bī shi, kuma idan ba su gāne ba, to, Allah Yā tsare shi daga sharrinsu, kuma Yā isar masa.